

V Bruselu dne 29.6.2023
COM(2023) 355 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Sedmnáctá výroční zpráva za rok 2022 o provádění pomoci Unie podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Sedmnáctá výroční zpráva za rok 2022 o provádění pomoci Unie podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru

1. ÚVOD

Základem pro poskytování pomoci tureckému společenství na Kypru je nařízení Rady (ES) č. 389/2006¹ (dále jen „nařízení o pomoci“), které ukládá povinnost podat Evropskému parlamentu a Radě každoročně zprávu.

2. PLÁNOVÁNÍ POMOCI

Od roku 2006 do konce roku 2022 bylo na činnosti na základě nařízení o pomoci naplánováno 656 milionů EUR. Částka vyčleněná v říjnu 2022 pro roční akční program na rok 2022 činila 33,4 milionu EUR². Víceletý finanční rámec na období 2021–2027 poskytuje programu víceletý výhled v podobě stabilního každoročního financování. Program pomoci je však výjimečné a přechodné povahy a jeho účelem je připravit, popřípadě usnadnit, plné uplatňování *acquis* na územích Kyperské republiky, kde vláda Kyperské republiky nevykonává skutečnou kontrolu, po vyřešení kyperského problému. Nařízení o pomoci i nařízení Rady 2020/2093³, kterým se stanoví víceletý finanční rámec, umožňují v případě znovusjednocení program revidovat.

3. PROVÁDĚCÍ MECHANISMY

Program se provádí na územích Kyperské republiky, nad nimiž vláda Kyperské republiky nevykonává skutečnou kontrolu a v nichž je používání *acquis* dočasně pozastaveno podle protokolu č. 10 smlouvy o přistoupení. Pomoc se provádí formou přímého a nepřímého řízení.

Komise pracuje ve specifickém politickém, právním a diplomatickém prostředí. Poskytnutí této pomoci neznamená uznání jiného státního orgánu na územích, než je vláda Kyperské republiky. K provádění programu při současném dodržení zásad řádného finančního řízení jsou zapotřebí ujednání *ad hoc*. Za normálních okolností by byl právní rámec pro rozvoj pomoci u programu pomoci financovaného EU stanoven v dohodách o financování uzavřených s vládou příjemce. Takové dohody však v případě pomoci tureckému společenství na Kypru uzavřít nelze. Řízení a zmírňování rizika, které je s tím spojeno, je součástí odpovědnosti Komise. Přijatá opatření zahrnují podrobné monitorování smluv a poskytování podpory příjemcům, upravené

¹ Nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru a mění nařízení (ES) č. 2667/2000 o Evropské agentuře pro obnovu (Úř. věst. L 65, 7.3.2006, s. 5).

² Prováděcí rozhodnutí Komise ze dne 13. prosince 2021 o přijetí akčního programu pro turecké společenství na Kypru na rok 2021 (C(2021) 8905).

³ Nařízení Rady (EU, Euratom) 2020/2093 ze dne 17. prosince 2020, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2021–2027 (Úř. věst. L433I, 22.12.2020, s. 11).

platební podmínky a obezřetný přístup k využívání bankovních záruk. Součástí pomoci je významná částka grantové podpory, která vyžaduje řízení náročné na zdroje.

Aby byl zajištěn požadovaný dopad, musí být turecké společenství na Kypru plně zapojeno do přípravy provádění *acquis* s ohledem na odvolání pozastavení jeho použití v souladu s protokolem č. 10, jakmile vstoupí v platnost komplexní urovnání kyperského problému.

Programový tým působí na územích, která nejsou pod skutečnou kontrolou, prostřednictvím kanceláře EU na podporu programu v Nikósii. Zastoupení Komise na Kypru rovněž pořádá setkání, semináře a tiskové konference a komunikuje s kyperskou veřejností na celém ostrově, a to i o programu pomoci. Kromě toho informační místo („InfoPoint“) EU, financované v rámci programu pomoci, provádí celou řadu akcí v oblasti komunikace a zviditelnění, jimiž poskytuje informace o politikách, prioritách a opatřeních EU na podporu tureckého společenství na Kypru a šíří evropskou kulturu.

4. PROVÁDĚNÍ VE VYKAZOVANÉM OBDOBÍ

4.1. Obecný přehled

Komise dále provádí nařízení o pomoci s celkovým cílem podpořit znovusjednocení. V případě komplexního urovnání kyperského problému Rada na základě návrhu Komise jednomyslně rozhodne o nezbytných úpravách tohoto nařízení.

V roce 2022 pokračovala řada zavedených a úspěšných projektů, jako jsou stipendia EU a opatření na posilování důvěry v rámci podpory jak Technického výboru pro kulturní dědictví, tak Výboru pro pohřešované osoby. Ze zvláštního nástroje byly nadále financovány iniciativy v rámci společných technických výborů obou společenství.

Stěžejním prvkem programu zůstává grantová podpora. Větší pomoc byla poskytována klíčovým hospodářským odvětvím, jež se připravují na urovnání kyperského problému, a to prostřednictvím projektů zaměřených na rozvoj soukromého sektoru, venkova a lidských zdrojů. Pokračovalo úsilí o hmatatelné zlepšení situace v oblasti eradikace nálezů zvířat a bezpečnosti potravin.

Komise se dále snažila pomáhat tureckému společenství na Kypru v dosažení souladu s normami stanovenými v balíčku dvou opatření přijatém Komisí v roce 2021, jimiž byl název „Χαλλούμι“ (Halloumi)/„Hellim“ zapsán jako chráněné označení původu (CHOP) a byly stanoveny podmínky pro pohyb tohoto výrobku přes demarkační linii. Značné úsilí bylo vynaloženo na pomoc provozovatelům potravinářských podniků při přípravě na první kontroly týkající se chráněného označení původu. Komise také zahájila činnost neformální pracovní skupiny pro Halloumi/Hellim, v níž společně působí zúčastněné strany z obou kyperských společenství.

Stále existují značné nedostatky ve schopnosti příjemců účinně provádět *acquis* poté, co vstoupí v platnost komplexní urovnání kyperského problému. Turecké společenství na Kypru však dále dosahovalo významného pokroku v řadě oblastí a získalo lepší povědomí o problémech.

Jedním z přetrvávajících problémů byla výstavba kanalizace ve městě Famagusta, u níž Komise v prosinci 2013 vypověděla smlouvu. Spor s původním dodavatelem byl v roce 2017 postoupen k rozhodčímu řízení. V červenci 2022 vydal rozhodčí tribunál konečné rozhodnutí, které bylo následně dodavatelem napadeno u belgických soudů. Současné plynule pokračovaly související opravné práce.

Komise stále zajišťovala, aby program pomoci byl plněn navzdory následkům pandemie COVID-19 a náročné socioekonomické situaci v tureckém společenství na Kypru. V rámci programu pokračovalo provádění balíčku mimořádných opatření souvisejících s pandemií COVID-19, který zahrnoval nejnutnější zdravotnické potřeby, ekonomickou podporu podniků a odborné poradenství pro turecké společenství na Kypru.

Na konci roku probíhalo v rámci programu pomoci 159 smluv.

4.2. Pokrok podle jednotlivých cílů

Celkovým cílem programu pomoci je napomoci znovusjednocení Kypru posilováním hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru, přičemž se zvláštní důraz klade na hospodářskou integraci ostrova, na zlepšování vztahů mezi oběma společenstvími a s EU a na přípravu na *acquis*.

Činnosti prováděné v roce 2022 jsou popsány níže u jednotlivých cílů nařízení o pomoci.

4.2.1. Cíl 1: Rozvoj a restrukturalizace infrastruktury

V rámci rozvojového programu OSN (dále jen „UNDP“) pokračovalo provádění „nástroje pro místní infrastrukturu“ prostřednictvím platných dohod o přiznání příspěvku, podepsaných s Komisí, v celkové hodnotě 33,2 milionu EUR. Nástroj poskytuje podporu pro přípravu a provádění příslušných investic do místní infrastruktury.

V roce 2022 bylo v rámci nástroje pro místní infrastrukturu aktivních čtrnáct prioritních projektů. Značného pokroku bylo dosaženo ve výstavbě Centra pro spolupráci ve vesnici Kormakitis a v rozšiřování čističky odpadních vod ve městě Morphou. Zahájeny byly rovněž práce na rekonstrukci přehradní nádrže Kouklia. Byla podniknuta řada kroků připravujících půdu pro zahájení předběžné studie proveditelnosti týkající se společné sluneční elektrárny obou společenství.

V oblasti vodního hospodářství byla v listopadu 2021 dokončena stavba nového kanalizačního řádu v Nikósii a v prosinci 2022 skončila lhůta pro oznámení závad. Projekt zahrnoval výstavbu třinácti kilometrů kanalizace, která má odvádět odpadní vody z nikosijské oblasti do společné čističky odpadních vod pro obě společenství v Nikósii, což je akce financovaná EU, která byla dokončena v roce 2013. Projekt sníží znečištění podzemních vod a bude chránit společné vodní zdroje pro celý ostrov.

Opravné práce na kanalizační síti ve městě Famagusta započaly v červenci 2021 a fyzicky byly zahájeny v lednu 2022. Cílem projektu je odstranit velké množství závad původního projektu a zlepšit kvalitu a funkčnost systému. V průběhu roku 2022 bylo dosaženo významného pokroku a bylo instalováno zhruba 70 % plánovaného potrubního vedení. Dokončení projektu se předpokládá koncem roku 2023.

V lednu 2022 skončila lhůta pro oznámení závad u pozměněných zakázek na stavební práce, které se týkaly rozšíření skládky a zařízení pro odplynování skládkovaného odpadu, a zařízení bylo v plném rozsahu předáno tureckému společenství na Kypru.

Bohužel nedošlo ke zlepšení provozu a řízení skládky ze strany příjemce, který dále používá špatné postupy likvidace odpadu a nevyužívá čističku průsakových vod. To nevyhnutelně vedlo ke značnému znehodnocení investice. Bez zapojení Komise vyhlásil příjemce dvě výběrová řízení na externí zajištění provozu skládky. Obě však byla zrušena, což znamená, že správa odvětví odpadů a jeho budoucnost zůstávají

nejasné. Komise vyvíjí nepřetržité úsilí, aby příjemce podpořila v nápravě uvedené situace.

V souladu s integrovaným plánem nakládání s pevnými odpady, financovaným EU, jsou granty, jež osmi místním společenstvím pomáhají zlepšit infrastrukturu pro nakládání s odpady, v konečné fázi provádění.

Místní technická kapacita pro monitorování kvality životního prostředí byla posílena modernizací sítě pro monitorování kvality ovzduší, zřízením referenční laboratoře zabývající se kvalitou ovzduší a paliva a zajištěním činností v oblasti budování kapacit. Síť pro monitorování kvality ovzduší, která byla v plném provozu po celý rok 2022, nyní zajišťuje měření většího počtu znečišťujících látek na větším počtu míst.

V odvětví telekomunikací pokračovala příprava nové vysílací infrastruktury, jejíž dokončení se předpokládá do konce roku 2023. Tento projekt, financovaný z prostředků EU, je nezbytný pro stažení veškerého analogového televizního vysílání tureckého společenství na Kypru z frekvence 700 MHz. To následně umožní neomezené přidělování frekvenčního pásma 700 MHz pro mobilní služby 5G a přispěje k větší digitalizaci v rámci tureckého společenství na Kypru.

4.2.2. *Cíl 2: Podpora sociálního a hospodářského rozvoje*

V rámci programu pomoci pokračoval boj proti nepříznivým hospodářským dopadům pandemie COVID-19 a podpora podnikatelského prostředí v tureckém společenství na Kypru.

Projekt „Inovativní podnikání a dialog“, prováděný společně s organizací Northern Ireland Cooperation Overseas (NI-CO), byl hlavním nástrojem pro podporu soukromého sektoru, a to i s ohledem na oživení po pandemii COVID-19. Grantový program „Zachování a vytváření pracovních míst“ podpořil v roce 2022 100 úspěšných malých a středních podniků finančními prostředky ve výši až 60 000 EUR na jeden podnik. Navázal tak na podporu 770 mikropodniků, z nichž každý v roce 2021 obdržel částku 1 500 EUR.

Značného pokroku bylo dosaženo v oblasti bezpečnosti výrobků. V březnu 2022 byl zahájen projekt technické pomoci v oblasti dozoru nad trhem, jehož cílem je zavést nové a zlepšit stávající postupy v oblasti metrologie, normalizace, akreditace a posuzování shody. Projekt přispívá ke zlepšení podnikatelského prostředí v tureckém společenství na Kypru a k zajištění souladu zboží z místní produkce s normami EU.

V oblasti rozvoje venkova bylo 189 zemědělcům poskytnuto odborné vzdělávání a příprava, jež se zaměřovaly na řízení zemědělského podniku a související témata. 55 grantů v oblasti rozvoje venkova, které investice do odborné přípravy doplňovaly a byly zaměřeny na modernizaci odvětví, postoupilo do závěrečné fáze provádění. Byl zahájen pilotní výzkumný a demonstrační program zaměřený na překlenutí propasti mezi vědou, potřebami a praxí ve čtyřech určených pilotních tématech, včetně režimu CHOP Halloumi/Hellim.

Pokračovalo provádění projektu technické pomoci v oblasti bezpečnosti potravin a krizové připravenosti, který má dopad na obchodování přes demarkační linii a na provádění balíčku CHOP Halloumi/Hellim. 28 provozovatelům potravinářských podniků byla poskytnuta podpora na vypracování a provedení akčních plánů pro splnění norem EU. Byl zahájen proces certifikace zemědělských podniků, v jehož rámci bylo do konce roku 2022 jedenáct zemědělských podniků certifikováno a dalších 26 zemědělských podniků posouzeno.

Bylo dokončeno třetí kolo velkoplošného testování a odběrů vzorků u zvířat k odhalení prioritních nákaz, zejména brucelózy a tuberkulózy. Pro tyto účely Komise zajistila laboratorní zkoušky, veterinární spotřební materiál a služby. V důsledku toho pokračoval klesající trend míry prevalence brucelózy a ke konci roku 2022 bylo dosaženo zhruba 2% prevalence ve stádech.

Podpora ze strany EU přispěla rovněž k dalšímu pokroku, pokud jde o zapojování soukromých veterinárních lékařů do provádění kontrol.

V odvětví vzdělávání byla zachována podpora v oblastech, jež mají úzkou vazbu na zvyšování kapacit na trhu práce, mimo jiné prostřednictvím přírodovědného vzdělávání, odborného vzdělávání a přípravy a celoživotního učení. První fáze víceletého projektu zaměřeného na vytvoření učebních osnov pro odborné vzdělávání byla ukončena a přinesla hmatatelné výsledky. Kromě jiných výstupů pomohla vytvořit dvacet souborů učebních osnov pro revidované vzdělávací programy odborného vzdělávání a přípravy a nový zkušební a hodnotící mechanismus pro odborné vzdělávání a přípravu. Projekt byl prodloužen na další dva roky.

Co se týče přírodovědného vzdělávání, 34 středních škol a dvanáct škol odborného vzdělávání a přípravy obdrželo přírodovědné laboratorní vybavení pro celkem 77 laboratoří a jedno středisko zdrojů pro odborné vzdělávání a přípravu, čímž se zlepšily příležitosti k přírodovědnému vzdělávání pro mladé lidi. V předchozích letech obdrželo vybavení přírodovědných laboratoří 48 základních škol. Profesní rozvoj učitelů a vedoucích pracovníků škol se zlepšil díky vytvoření sítě školitelů. Celkem 1 468 učitelů, ředitelů a vedoucích pracovníků základních a středních škol bylo proškoleno v oblastech, jako jsou výuka a učení zaměřené na studenta, používání přírodovědných laboratoří a interaktivní přístupy k učení jazyků. Probíhají analytické práce, jejichž cílem je připravit půdu pro podporu celoživotního učení a vzdělávání a kvalifikace osob se zvláštními vzdělávacími potřebami.

Byla podepsána nová dohoda se Světovou bankou, zaměřená na pokračující poskytování podpory makroekonomického sledování, usnadňování obchodních postupů a obchodování přes demarkační linii, zlepšování kyperskotureckého podnikatelského prostředí a zajištění technické podpory v klíčových oblastech statistiky.

V oblasti statistiky byl v září 2022 zahájen projekt technické pomoci se zapojením Dánského statistického úřadu, jehož cílem je zlepšit poskytování služeb a správu zdrojů údajů. Před jeho zahájením bylo dodáno informačně technologické vybavení a specializovaný software s cílem zlepšit statistické výstupy v souladu s normami EU. Projekty byly doplněny cílenou podporou poskytovanou prostřednictvím nástroje Komise pro technickou pomoc a výměnu informací (TAIEX) a Světovou bankou. Všechny tyto akce jsou součástí ucelené strategie EU, jejímž cílem je zlepšit poskytování statistických údajů v rámci tureckého společenství na Kypru, což je nezbytné k usnadnění příprav na znovusjednocení.

4.2.3. *Cíl 3: Podpora usmíření, opatření na posilování důvěry a podpora občanské společnosti*

Výbor pro pohřešované osoby, podporovaný z programu pomoci prostřednictvím dohody o přiznání příspěvku s programem UNDP, pokračoval ve své práci v terénu i v laboratoři. Z celkem 2 002 pohřešovaných osob exhumoval do konce roku 2022 1 196 souborů ostatků. Z nich bylo 1 029 geneticky identifikováno a navraceno rodinám.

V prosinci 2022 byla podepsána nová dohoda o příspěvku ve výši 2,6 milionu EUR na financování činnosti výboru v roce 2023. Celkový příspěvek EU na podporu jeho činností dosáhl v letech 2006–2022 výše 35,8 milionu EUR, což představuje 75 % všech finančních prostředků poskytnutých Výboru pro pohřešované osoby v uvedeném období.

Klíčovou součástí opatření zaměřených na usmíření a posilování důvěry, jež byla v rámci programu pomoci podpořena, byla i nadále ochrana kulturního dědictví prostřednictvím společného technického výboru obou společenství pro kulturní dědictví a v této oblasti bylo v roce 2022 dokončeno šestnáct projektů. Celkově byly na program týkající se kulturního dědictví vyčleněny finanční prostředky EU ve výši přibližně 24 milionů EUR. Díky tomu bylo na celém ostrově konzervováno, konstrukčně podpořeno, fyzicky ochráněno nebo zrestaurováno více než 120 kulturních památek.

V prosinci 2022 byla podepsána nová dohoda o přiznání příspěvku na pokračování podpůrného nástroje pro technické výbory financovaného EU ve výši 1 milionu EUR. Tato podpora se provádí prostřednictvím programu UNDP. Od roku 2019 bylo z podpůrného nástroje financováno více než deset projektů technických výborů, od studií proveditelnosti a výzkumných studií po pracovní setkání a výstavy.

Po úspěšném provedení pilotního společného stipendijního programu obou společenství hnutím United World Colleges a v návaznosti na dobré zkušenosti z předchozích let bylo v roce 2022 vybráno dvanáct studentů z obou komunit k absolvování mezinárodního bakalářského diplomového programu v různých zemích. Mezi akce realizované hnutím United World Colleges patří také činnosti zaměřené na zapojení mládeže napříč společenstvími a krátké kurzy, jejichž cílem je posílit postavení mladých lidí, aby ve svých společnostech dokázali dosáhnout pozitivní změny.

V roce 2022 dále pokračovala podpora občanské společnosti. Projekt technické pomoci organizacím občanské společnosti pod názvem Občanský prostor dále pomáhal organizacím s budováním jejich kapacit, prosazováním příznivého prostředí pro rozvoj občanské společnosti a podporou navazování kontaktů a společných akcí s organizacemi občanské společnosti kyperských Řeků, jakož i s dalšími organizacemi občanské společnosti v EU. S ohledem na pozitivní zpětnou vazbu na jeho práci byl projekt Občanský prostor prodloužen na další dva roky.

V březnu 2022 byla úspěšně zveřejněna nová výzva k předkládání návrhů „Kyperská občanská společnost v akci VIII“ s celkovým finančním přidělem 2,5 milionu EUR. Byla zaměřena na podporu akcí ve třech oblastech: společné výzkumné akce obou společenství, společné akce obou společenství zaměřené na budování důvěry a posilování občanské společnosti v rámci tureckého společenství na Kypru. Udílení grantů na konci roku 2022 stále ještě probíhalo. Dvanáct projektů, jež byly vybrány v rámci předchozího zveřejnění této výzvy, vstoupilo do fáze plného provádění, díky čemuž občanská společnost může vyvíjet klíčové činnosti v oblasti prosazování zájmů a podporovat občanskou činnost.

Sdružení Platforma pro lidská práva pokračovalo v úspěšném provádění svého přímého grantu financovaného EU. Jeho hlavní činnosti se zaměřovaly na boj proti obchodování s lidmi, práva uprchlíků, práva LGBTIQ+ osob, zapojení příslušných zúčastněných stran, podmínky zajištění a zákaz mučení. Platforma se podílela na předložení prvního případu obchodování s lidmi „soudům“ tureckého společenství na Kypru, které skončilo odsouzením. Poskytovala také podporu obětem porušování

lidských práv a obecně posilovala kapacity občanské společnosti v otázkách týkajících se práv.

4.2.4. *Cíl 4: Přiblížení tureckého společenství na Kypru k Unii*

V roce 2022 vystřídal Britskou radu coby provádějícího partnera Stipendijního programu EU Goethe Institut. V dubnu 2022 byla s Goethe Institutem uzavřena dohoda o přiznání příspěvku ve výši 5 milionů EUR. V průběhu roku měli studenti z řad kyperských Turků možnost získat 159 stipendií pro studium na univerzitách v zemích EU a první kyperský Turek využívající stipendium EU byl přijat ke studiu na Evropské univerzitě.

Od roku 2007 bylo studentům uděleno více než 2 000 stipendií, jež zahrnovala přes 100 univerzit ve 23 zemích EU. Tato stipendia podporují studenty v prvním roce prvního cyklu vysokoškolského vzdělávání, studenty vyšších ročníků v magisterských nebo doktorských programech a výzkumné pracovníky a odborníky při dalším rozvíjení jejich jazykových znalostí a odborných dovedností v členských státech EU.

Informační místo InfoPoint EU je řízeno společně kanceláří EU na podporu programu a kyperským zastoupením Komise. V roce 2022 dosáhlo prostřednictvím svých online i offline činností značného zviditelnění EU. Jeho činnosti se týkaly více než dvaceti témat souvisejících s EU, včetně rovnosti žen a mužů, genderově podmíněného násilí, práv LGBTIQ+ osob, práv osob se zdravotním postižením, dezinformací a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Informační místo InfoPoint EU uspořádalo 35 akcí, jež přilákaly přes 16 000 účastníků. Ve srovnání s předchozími lety byl u těchto akcí zaznamenán mírný nárůst účasti. Dále bylo připraveno čtrnáct publikací, 69 infografik a 12 audiovizuálních produktů se zaměřením na priority EU na Kypru. Návštěvnost sociálních sítí InfoPointu EU dále rostla. Jeho facebooková stránka získala v roce 2022 zhruba 1 000 nových sledujících.

4.2.5. *Cíle 5 a 6: Příprava tureckého společenství na Kypru na zavedení a provádění acquis*

Pro provádění cílů 5 a 6 nařízení o pomoci se používá nástroj TAIEX. Tento nástroj pomáhá připravit turecké společenství na Kypru na provádění *acquis* s ohledem na odvolání pozastavení jeho použití, jakmile vstoupí v platnost komplexní urovnání kyperského problému.

TAIEX je i nadále významným nástrojem přispívajícím k cílům programu pomoci. V roce 2022 poskytoval nepřetržitou podporu napříč dvanácti tematickými oblastmi *acquis*, k níž využíval jak online akce, tak akce místě. Zajišťoval také pravidelnou pomoc zdravotnických odborníků v souvislosti s pandemií COVID-19. Celkem bylo uspořádáno 151 akcí nástroje TAIEX a jejich počet tak zůstává podobně vysoký jako v předchozím roce. Kromě toho byla vytvořena databáze všech právních textů vypracovaných s podporou nástroje TAIEX a pokračovaly snahy o zlepšení kvality překladů a tlumočení v rámci tureckého společenství na Kypru.

Pokračovala podpora obchodu přes demarkační linii prostřednictvím nástroje TAIEX (nařízení Rady (ES) č. 866/2004). Komisí pověřeni nezávislí odborníci prováděli pravidelné kontroly čerstvého ovoce a zeleniny, brambor, medu a ryb. Dále v roce 2022 poprvé překročilo demarkační linii šest druhů zpracovaných potravin jiného než živočišného původu. Šlo o olivový olej, tahini, chalvu, sirup z karobu, džemy a ovocné šťávy. Odborníci nástroje TAIEX byli hlavní hybnou silou, jež zajišťovala standardy a kvalitu na úrovni EU příslušnými kontrolami souladu u dotčených zařízení.

Komise pracovala rovněž na odstraňování překážek obchodování přes demarkační linii v tom smyslu, že zajišťovala hladké provádění nově zavedených kontrolních režimů, které nyní vyžadují rostlinolékařská osvědčení u veškerého ovoce a zeleniny.

4.3. Finanční plnění (smlouvy a platby)

4.3.1. Uzavírání smluv

Komise podepsala v roce 2022 právní závazky v celkové výši 27,2 milionu EUR.

4.3.2. Platby

Platby dosáhly v roce 2022 celkové částky 40,6 milionu EUR (v roce 2021 to bylo 38 milionů EUR).

4.4. Monitorování

Komise je přímo odpovědná za provádění většiny projektů (přímé řízení). Úroveň kontroly ze strany pracovníků Komise je velmi vysoká a zahrnuje stálý kontakt s dodavateli, namátkové kontroly, schůzky na místě a zasedání řídicích výborů. Tým pro grantovou podporu nadále svou technickou pomocí podporoval Komisi při monitorování provádění grantových smluv a zároveň pomáhal příjemcům grantů s uplatňováním pravidel EU při provádění grantových smluv, včetně pravidel pro sekundární zadávání zakázek.

Komise též provádí řadu zakázek v rámci nepřímého řízení. Prováděcí orgány, jako jsou program UNDP, Světová banka, Goethe Institut a organizace NI-CO, podávají Komisi zprávy v souladu s příslušnými rámcovými dohodami. Komise je úzce zapojena do každodenního monitorování těchto akcí.

4.5. Audit a kontroly

Doporučení posledního auditu, který byl proveden Útvarem interního auditu v roce 2017 a týkal se systémů vnitřní kontroly v oblasti veřejných zakázek, byla provedena v plném rozsahu.

4.6. Hodnocení

V roce 2022 byl dokončen projekt monitorování zaměřeného na výsledky. V jeho rámci byla přezkoumána vybraná opatření a proběhla plánovaná školení zaměřená na zlepšení vnitřní monitorovací kapacity příslušných zúčastněných stran. Odborníci v oblasti monitorování zaměřeného na výsledky vydali doporučení týkající se relevance, účinnosti, efektivity a udržitelnosti; tato doporučení byla začleněna do posuzovaných opatření a byla zohledněna i jinde.

Komise zveřejnila pracovní dokument útvarů⁴ o výsledcích hodnocení programu pomoci za rok 2022. Toto hodnocení poskytlo nezávislé posouzení a důkazy o pokroku dosaženém při plnění cílů nařízení o pomoci v letech 2013–2018. Hodnocení dospělo k závěru, že program pomoci lze považovat za vysoce relevantní a – vzhledem ke specifickým okolnostem tureckého společenství na Kypru – poměrně úspěšnou iniciativu s významnou přidanou hodnotou EU.

4.7. Informace, publicita a zviditelnění

V roce 2022 bylo uspořádáno celkem 584 akcí zaměřených na zviditelnění a komunikaci, jejichž cílem bylo prezentovat práci EU. Komise zveřejnila brožuru o

⁴ [PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE O HODNOCENÍ Hodnocení programu pomoci pro turecké společenství na Kypru \(2013–2018\) – Úřad pro publikace EU \(europa.eu\).](#)

podpoře EU v reakci na pandemii COVID-19 a pokročily práce na přípravě brožury o rozvoji soukromého sektoru.

4.8. Konzultace s vládou Kyperské republiky

Uskutečnily se schůzky se zástupci vlády Kyperské republiky, a to jak osobní, tak online. Komise i nadále spoléhá na spolupráci ze strany vlády při ověřování majetkových práv a usnadňování činnosti společných technických výborů obou společenství. Komise pravidelně jedná se stálým zastoupením.

5. ZÁVĚR

Svou prací v souladu s cíli nařízení o pomoci Komise i nadále poskytuje pomoc podle uvedeného nařízení, aby napomohla znovusjednocení Kypru posilováním hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru. V roce 2022 se pomoc i nadále soustředila na oblasti, které s ohledem na budoucí dodržování *acquis* představují obzvláštní problémy.

Výsledky pomoci poskytnuté v minulém období a vyzrálост projektů budou soustavně zohledňovány v budoucích kolech programů. Úsilí se bude i nadále zaměřovat na zvýšení dopadu v prioritních oblastech pořádáním menšího počtu akcí, ale v rozsáhlejší měřítku.

Komise je připravena poskytnout dle potřeby zdroje na podporu jednání o urovnání kyperského problému vedených pod záštitou OSN, a to i v rámci programu pomoci.